

Onsdagen den 4 mars

Kl. 09.00

*Kompletteringsval till
utskott*

1 § Upplästes och lades till handlingarna följande från valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamöter och ersättare för riksdagsledamöter

Till valprovsningsnämnden har från riksskatteverket inkommit bevis om att Claes Rensfeldt (s), Jokkmokk, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr. o. m. den 1 mars 1987 sedan Åsa Strömbäck-Norrman (s) av sagt sig sitt uppdrag som riksdagsledamot. Till ersättare för riksdagsledamöter har utsetts Ulf Olofsson, Haparanda, Gunnel Hedman, Luleå, Olov Abrahamsson, Luleå, Per Dahlberg, Arjeplog, Bo Johansson, Älvsbyn, och Irma Berggren, Öjebyn (alla s).

Vidare har bevis inkommit om att Carl-Otto Carlsson, Donsö, och Eva Lindroth, Göteborg, båda fp, utsetts till ersättare för riksdagsledamöter med anledning av att antalet ersättare för folkpartiets ledamöter i Göteborgs kommuns riksdagsvalkrets gått ner till hälften av det vid valet utsedda antalet.

Valprovsningsnämnden har vid sammanträde denna dag granskat bevisen och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 15 kap. 1 § vallagen. Stockholm den 3 mars 1987

Bengt Hult

/Sven-Georg Grahn

2 § Kompletteringsval till utskott

Anf. 1 TALMANNEN:

Socialdemokratiska riksdagsgruppen har som suppleant i social- och utbildningsutskotten efter Åsa Strömbäck-Norrman anmält Claes Rensfeldt.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i socialutskottet

Claes Rensfeldt (s)

suppleant i utbildningsutskottet

Claes Rensfeldt (s)

Prot. 1986/87:79
4 mars 1987

*Omhändertagande av
dödfött foster*

3 § Föredrogs och hänvisades
Förslag

1986/87:16 till finansutskottet

4 § Föredrogs och hänvisades
Motionerna

1986/87:L126 och L127 till lagutskottet

5 § Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande

1986/87:20 om omhändertagande av dödfött foster.

Omhändertagande av dödfött foster

Anf. 2 ALF SVENSSON (c):

Herr talman! Motionen som ligger till grund för konstitutionsutskottets betänkande är onekligen mycket angelägen. Jag tycker förstås också att konstitutionsutskottets svar på motionen är tilltalande. Jag begärde emellertid ordet för att understryka att riksdagen med detta ställningstagande klart och entydigt dokumenterar att de resonemang och synsätt som låg till grund för nu gällande abortlag är orimliga.

Man kan inte hålla sig med en abortlagstiftning som de facto förnekar att det aborterade fostret är en självständig individ och samtidigt ha bestämmelser om att aborterade eller dödfödda foster skall tas om hand som självständiga individer. Det borde faktiskt inte heller vara så förvånande att dödfödda foster som avlidit före den tjuugoåttonde graviditetsveckan bränns som riskavfall bland sjukhusens övriga avfall.

I debatten har man ofta vägrat att tala om fostret eller det ofödda barnet. Man har ofta använt uttryck som livmoderinhåll och liknande, alltså något neutralt som inte alls betecknas som självständigt liv.

Herr talman! Det är verkligen att märka att gällande abortlagstiftning ännu i denna dag inte klart och biologiskt riktigt lägger fast att livet börjar vid befruktningsogonblicket. Ända tills nu gällande abortlag ändras och blir biologiskt korrekt, dvs. slår fast att livet börjar vid befruktningen, kommer de mest märkliga konflikter att uppstå och existera.

Herr talman! Gunnar Biörcks i Värmdö särskilda yttrande borde verkligen stämma till eftertanke. Jag skall inte heller begära att KU här och nu skall redovisa vad som skall ske med ett levande abortfoster. Men säkert står det klart för oss alla att abortlagen måste ändras och att det viktigaste är att med alla till buds stående medel ta vara på livet, värna livet, låta liv leva.

Jag hoppas, herr talman, att KU och andra utskott kommer att visa lika stor respekt för det ofödda barnets rätt till liv som för det dödfödda barnets rätt till ett etiskt acceptabelt omhändertagande när den nya abortlagen förr

eller senare formuleras. Jag är övertygad om att verkligheten, den medicinska forskningen, tvingar fram det.

Prot. 1986/87:79
4 mars 1987

Överläggningen var härmed avslutad.

*Den tillfälliga för-
møgenhetsskatten för
livförsäkringsbolag,
m. m.*

Utskottets hemställan bifölls.

6 § Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande

1986/87:22 om ändring i 8 kap. 10 § riksdagsordningen och

skatteutskottets betänkande

1986/87:21 om den tillfälliga förmøgenhetsskatten för livförsäkringsbolag, m. m.

Talmannen meddelade att voteringarna i dessa ärenden skulle äga rum i ett sammanhang efter avslutad debatt. Då ingen talare var anmäld beträffande konstitutionsutskottets betänkande 22, upptogs skatteutskottets betänkande 21 om den tillfälliga förmøgenhetsskatten för livförsäkringsbolag, m. m.

Den tillfälliga förmøgenhetsskatten för livförsäkringsbolag, m. m.

Anf. 3 KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! Den 16 december 1986 var en svart dag i svenskt parlamentariskt liv. Då genomdrevs som bekant engångsskatten på försäkringstagarnas pengar – en reduktion, eller kanske man hellre skall säga konfiskation, på uppskattningsvis 18 000 milj. kr.

Beslutet här i kammaren fattades naturligtvis i god demokratisk ordning med ett majoritetsbeslut. Det var alltså inte detta som var det svarta inslaget i parlamentarismen utan det sätt på vilket ärendet behandlades, innan propositionen om en tillfällig förmøgenhetsskatt på livförsäkringsbolag, m. m. lades på riksdagens bord. Den sedvanliga remissbehandlingen, som föreskrivs i grundlagen, struntade man i, och lagrådets underkännande tog man heller inte hänsyn till utan gjorde i stället det minst sagt häpnadsväckande uttalandet att lagrådet inte gjort en juridisk utan en politisk bedömning! I stället för en, med tanke på ärendets omfattning och karaktär, högst nödvändig remissomgång fick vi en snabbhearing inför skatteutskottet. Trots en förödande och ganska genomgående kritik vid denna utfrågning var den socialistiska majoriteten i skatteutskottet inte alls intresserad av att ta hänsyn till denna massiva kritik.

Lika ringa var intresset att gå oppositionen till mötes när det gällde förslaget att de influtna miljarderna i väntan på valet 1988 skulle frysas på ett konto i riksbanken. Med ett sådant förfarande skulle ju väljarna kunna säga ifrån vad de tyckte om övergrepp på försäkringstagarnas ihopsparade medel. Gick valet i rätt riktning kunde pengarna lätt återgå till de rättmätiga ägarna.

I betraktande av det sätt på vilket denna lagstiftning kommit till kan man

inte undgå att känna sympati för hur lagstiftningsärenden handläggs i den finska riksdagen. Sådana ärenden behandlas alltid vid tre plena. Efter en eventuell remissdebatt i kammaren remitteras ärendet till det s. k. stora utskottet. Vid en andra behandling beslutas om lagförslagets innehåll. Om utskottsbetänkandet inte godkänns utan ändringar sker återremiss till stora utskottet. Vid den tredje behandlingen har kammaren att med enkel röstmajoritet godkänna eller förkasta lagförslaget. Vid denna behandling finns dock en mycket viktig reservationsmöjlighet. Lagförslaget skall lämnas vilande över nyval, om 67 av riksdagens 200 ledamöter så begär. I vår riksdag skulle en motsvarande minoritet vara 117 ledamöter.

Om ett finskt lagförslag gäller grundlag eller har grundlagskaraktär fordras att beslut fattas med s. k. kvalificerad majoritet, dvs. två tredjedelar av de röstande vid en och samma riksdag. Blir majoriteten för lagförslaget blott enkel, måste förslaget vila över nyval. Sedan fordras det ånyo två tredjedelars majoritet.

Om vi här i Sverige hade haft de finska reglerna hade det inte gått att genomföra engångsskatten på försäkringar, och löntagarfonderna, som genomdrevs 1983, hade åtminstone blivit uppskjutna i två år. Det är min övertygelse att en majoritet av svenska folket i båda fallen hade gillat de förändringar som den finska modellen i så fall hade medfört.

Engångsskatten på försäkringstagarnas pengar är en försåtlig skatt där regeringen från allra första början försökte ge sken av att skatten inte drabbade de vanliga människorna utan försäkringsbolagen.

Det försöket misslyckades, och de flesta har vid det här laget säkert klart för sig att mångmiljardskatten drabbar ungefär fyra miljoner försäkringssparare. Skatten är försåtlig också i den bemärkelsen att dess negativa konsekvenser för den enskilde försäkringsspararen visar sig först på litet sikt, då den utfallande ersättningen blir ett bra stycke mindre än vad som skulle vara fallet om skatten inte hade trumfats igenom.

Beträffande den konkreta kritiken mot lagen har jag redan redogjort för hur man i förfärande utsträckning har nonchalerat en korrekt konstitutionell handläggning av ärendet.

Lagförslaget, som nu alltså tyvärr blivit lag, har en i realiteten retroaktiv verkan, vilket i sig vore skäl nog för att den aldrig borde ha antagits.

Den är dessutom orättvis genom att anställda inom den privata sektorn men inte offentliganställda drabbas. Inte heller råder det konkurrensneutralitet mellan olika försäkringsformer. Sättet på vilket ett företag har ordnat med de anställdas pensionering avgör om det blir fråga om beskattning eller ej.

Rent psykologiskt är engångsskatten också fel, eftersom den innebär en ny negativ syn på sparandet och dessutom drabbar hårdare om man sparar under en längre tid än om man sparar under en kortare tid.

En annan negativ nyhet är att det blir försäkringsbolagen som har att fördela skatten hos försäkringsspararna – något som alltså inte är reglerat i lag.

Det finns också anledning att påtala att engångsskatten ökar skattetrycket ganska väsentligt i en tid då det tvärtom skulle vara synnerligen önskvärt att sänka skattetrycket. Det sägs att det är fråga om en engångsskatt, men det

antys samtidigt att det kan bli aktuellt med ett upprepande på något annat område – återigen ett dubbelt budskap från socialdemokraterna.

Enligt riksdagsbeslutet i december skall pensionsskatten börja betalas in den 1 juni 1987. Sålunda har några inbetalningar ännu inte gjorts, varför det fortfarande finns tid att stoppa lagen genom ett positivt utfall av dagens omröstning.

Vi yrkar sålunda att lagen om tillfällig förmogenhetsskatt för livförsäkringsbolag, m. m. slopas.

Detta yrkande innebär också ett slopande av ränteskatten och förmogenhetsskatten på kapitalförsäkring, vilket sistnämnda är en helt ny skatt, som inte föregåtts vare sig av någon redovisning eller ens av analys.

Med det sagda, herr talman, yrkar jag bifall till reservation nr 1 till utskottsbetänkandet.

Anf. 4 KJELL JOHANSSON (fp):

Herr talman! Det må väl förlätas om man inte förmår att mobilisera ett hundraprocentigt engagemang inför dagens debatt. Själv tycker jag att det ligger en viss sordin över kammaren denna morgon.

Ämnet känns visserligen lika angeläget som någonsin. Ett upphävande av pensionsskatten skulle betyda att den principlöshet som engångsskatten introducerar i svensk skattelagstiftning skulle undvikas.

När man upplevde den totala nonchalans som skatteutskottets socialistiska majoritet visade dels mot lagrådets uttalanden, dels mot alla de sakargument mot skatten som kom fram vid de utfrågningar som ordnades med berörda organisationer, är det kanske inte att förvåna sig över att man blir lätt desillusionerad.

När jag tänker tillbaka på den debatt som vi hade här i kammaren i december, slår mig den likgiltighet som de socialdemokratiska debattörerna visade inför det faktum att engångsskatten till sin natur är en retroaktiv skatt. Jag vill därför, herr talman, med några ord ytterligare belysa detta.

I svensk lagstiftning har vi ju förbud mot retroaktiv beskattning. Då det gäller inkomstbeskattningen innebär förbudet att vi här i riksdagen endast kan fatta beslut om höjningar för beskattning av kommande inkomst, inte om beskattning av inkomst som redan är intjänad. Det är en högst rimlig begränsning.

Även i fråga om förmogenhetsskatter gäller förbud mot retroaktiv lagstiftning. Förbudet innebär att höjningar av beskattningen måste vara beslutade och ha trätt i kraft före det datum då den beskattningsbara inkomsten fastställs.

Innebörden av denna lagstiftning ställer naturligtvis lagstiftarens moral på prov. Som lagrådet påpekat bör de skattskyldiga i någon rimlig mening ha möjlighet att disponera om sin förmögenhet innan nya skatteregler träder i kraft. Härigenom garanteras bl. a. en likformig behandling av de skattskyldiga. Detta krav blir ju inte mindre viktigt genom att förmögenheter i praktiken alltid är resultat av tidigare års inkomster. Förmögenhetsbeskattningen innehåller således alltid ett retroaktivt inslag.

Det var, herr talman, i detta moralprov som socialdemokraterna och kommunisterna sprack totalt när pensionsskatten genomdrevs. Att kommu-

Prot. 1986/87:79
4 mars 1987

*Den tillfälliga för-
mögenhetsskatten för
livförsäkringsbolag,
m. m.*

nisterna gjorde det är förklarligt – i den kommunistiska tankevärlden existerar inte sådana banaliteter som skydd för den enskildes ägande. Att ni socialdemokrater inte klarade provet gör mig däremot betänksam. I dag är det andra gången ni ställs inför provet. Ni kommer inte att klara det denna gång heller.

Formellt har ni inte brutit mot retroaktivitetsförbudet. Reellt innebär engångsskatten retroaktiv beskattning. Och det gör ni egentligen ingen ansträngning att dölja. För hur motiverar ni egentligen pensionsskatten? Jo, ni säger att avkastningen under de senaste åren har varit orimligt hög och att det kan förväntas att den förblir hög även under de närmaste åren. Om det blir så kan ni självfallet inte veta, men detta är egentligen inte så viktigt. Det väsentliga när det gäller pensionsskatten är nämligen att det är totalt ointressant hur utfallet under kommande år blir. Det har aldrig varit er avsikt att med denna skatt beskatta kommande års premieinbetalningar. Det vore ju inte retroaktiv beskattning. Nej, det är avkastningen på redan gjorda premieinbetalningar och premierna själva som ni beskattar. Och det är retroaktiv beskattning i sin prydno.

Herr talman! Vid ett flertal tillfällen har jag här i kammaren betonat att förmögenhetsskatter är ett fullständigt odugligt instrument då det gäller att med något mått av rättvisa dra in redan gjorda eller kommande vinster till staten. Pensionsskatten ger oss ännu ett exempel på att resultatet blir helt godtyckligt och skriande orättvist.

Med engångsskatten har socialdemokraterna upphöjt godtyckligheten till princip för beskattningen, och varje försök till försvar av engångsskatten blir ett försvar av denna princip.

Inte heller resonemanget om skatteplanering håller som motiv för skatten. Det finns ingen rim och reson i att hårdast straffa dem som har ett livslångt sparande till sin pensionering bakom sig bara för att någon under senare år eventuellt har skatteplanerat. I själva verket finns det inte heller någon anledning att straffa dem som enligt vad ni säger har skatteplanerat, dvs. dem som har betalat maximala premier under senare år. Det är precis lika omotiverat som att bötfälla någon för att vederbörande hållit 90 km i timmen på en 90-väg. I båda fallen har man hållit sig till lagen.

Herr talman! De som har sparat i decennier i syfte att trygga sin ålderdom åker nu på en stjärnmäll. Ytterst beror det på att förmögenhetsskatt är ett odugligt instrument för det ändamål som här avsetts. Men det var, som sagt, det enda som kunde användas för att kringgå retroaktivitetsförbudet. Då fick moralen vika. Och när moralen en gång fått vika var det väl lika bra att marschera på i ullstrumporna, tyckte ni tydligen. Av löftet att avkastningen på pensionsskatten ograverad skulle användas till att förbättra för dem med de lägsta pensionerna blev intet.

Om en stund, herr talman, går ridån ner för andra akten. Lika bra är det. Den här pjäsen har inte varit speciellt uppbygglig. I min roll ingår att yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 5 STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! I skatteutskottets betänkande nr. 21 behandlas några motioner som bl. a. kräver ett upphävande av beslutet om en tillfällig

förmögenhetsskatt för bl. a. livförsäkringsbolag. Redan i samband med beslutet den 16 december anförde samtliga borgerliga partier en mycket stark kritik mot förslaget. I reservationen till skatteutskottets betänkande 1986/87:17 lämnas en utförlig motivering till att vi ansåg att den tillfälliga förmögenhetsskatten för bl. a. livförsäkringsbolag inte skulle antas av riksdagen.

Lagrådet, som var den enda instans som hade fått möjlighet att yttra sig över förslaget, avstyrkte detsamma. Lagrådet ansåg bl. a. att förslaget stod i mindre god överensstämmelse med grunderna för retroaktivitetsförbudet, att det passade mindre väl in i vårt konstitutionella system, att det skulle skapa ett prejudikat på ett känsligt område och att det skulle kunna ge grund för olika engångsskatter på egendom som tas ut av vissa grupper skattskyldiga. Detta mycket starkt motiverade avstyrkande från lagrådet anser vi borde vara tillräckligt motiv för att hela förslaget skall dras tillbaka.

Pensionsskatten är orättvis. Den drabbar det avtalsbestämda pensionssparandet för privatanställda, men inte för offentliganställda. Den slår hårdare mot den som haft låg avkastning och sparat länge än mot den som haft god avkastning på sitt pensionssparande och endast sparat under en kort tidsperiod. Pensionsskatten innebär över huvud taget en ökad osäkerhet i sparandet, vilket är olyckligt när vi så väl behöver ett ökat förtroende för sparande hos den stora allmänheten. Vem drabbas nästa gång av regeringens engångsskatt? Det är det säkert många som känner oro för. I stället för ett ökat förtroende för statsmakten skapas misstro och oro.

Regeringen lovade också att avkastning av inlutna medel genom pensionsskatten skulle användas för att förbättra pensionerna för dem som har lägst pension. Men så blev det ingalunda. Pensionsförbättringarna knöts till basbeloppsförändringar, vilket i korthet innebär att ju mer du har i pension, desto mer får du i tillskott. Vi har ett system med pensionstillskott, ett system som ger den som har låg pension ett ökat tillskott. Hade regeringen stått fast vid sitt löfte så skulle pensionstillskottet eller grundpensionen ha höjts.

Låginkomsttagare, vare sig de är pensionärer, ungdomar eller befinner sig i den aktiva åldern, är inte den mest intressanta gruppen sett med regeringens ögon. Det kan man nu klart konstatera. Regeringens inbrott mot pensionerna skapade olust och oro. Tidigare uttalande om angelägenheten av att spara blåstes bort över en natt. Osäkerheten inför framtiden med nya engångsskatter skapar ingalunda det förtroende för stat och samhälle som är nödvändigt för att skapa en sund ekonomi. Slutresultatet av regeringens agerande är också tvivelaktigt. Visserligen ökar skatteinkomsterna nu, men utfallande pensioner och följaktligen även skatteinkomsterna blir mindre. En sund ekonomi och ett ökat sparande är nödvändigt för ett lands ekonomi, och det fordrar respekt för den enskildes egendom. Regeringens och riksdagsmajoritetens beslut om pensionsskatten rubbade i hög grad detta förtroende.

Nu har riksdagen möjlighet att återställa allmänhetens förtroende för statsmakten. Annu har inga skattebelopp inbetalats, och ett beslut i dag i enlighet med reservationens yrkande skulle göra beslutet om engångsskatten till en parentes utan betydelse.

Herr talman! Med vad jag nu anført yrkar jag bifall till reservation nr 1 som fogats vid utskottets betänkande.

Prot. 1986/87:79
4 mars 1987

*Den tillfälliga för-
mogenhetsskatten för
livförsäkringsbolag,
m. m.*

Anf. 6 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Frågan om införande av en realränteskatt är inte ny här i riksdagen. Ett utredningsförslag från realränteskatteskommittén redovisade på sin tid att en sådan skatt var fullt möjlig. En sådan skatt vore i ett givet läge ett verksamt medel för en förbättrad fördelningspolitik. Vpk-förslaget i denna fråga har som huvudsyfte att beskatta vinster från realräntan.

Som det ser ut just nu, med rätt låg inflation och höga nominella räntor, är realräntan hög. Detta skapar ett ökat utrymme för en realränteskatt. Vad som nu bromsar och förhindrar att den genomförs är socialdemokraternas totala och villkorlösa underkastelse gentemot storkapitalets intressen. Den enorma motoffensiv som storfinansen i Sverige genomförde när realränteskatteförslaget presenterades fick socialdemokraterna att backa. Vpk stödde förslaget om en engångsskatt men hävdade då som nu att det finns ett starkt behov av att en realränteskatt skall beslutas av riksdagen.

Vårt parti har nu återkommit i denna fråga. Socialdemokrater och borgare står eniga i sin avslagslinje i skatteutskottet.

Det finns mängder av resursbehov inom offentlig sektor, av vård, omsorg, utbildning och flera jobb. Men trots detta avstår socialdemokraterna från att gemensamt med vpk ta ens detta steg för att omfördela från kapital till de arbetandes fördel.

Kanske man inte bör vara alltför förvånad över detta: för en regering som børsintroducerar företag som man kunnat överföra till helstatligt ägande, som sänker skatterna mest för hög- och medelinkomsttagare och som för en regionalpolitik som hotar att utarma skogslän och glesbygder är kanske det aktiva bekämpandet av realränteskatten helt logiskt.

Herr talman! Jag vill också något kommentera Kjell Johanssons svepande omdöme om vpk:s agerande kring enskilt ägande. Vi kommunister omfattar Karl Marx mervärdesteori. Det finns säkert kurser hos ABF där Kjell Johansson kan fördjupa sitt kunnande om hur mervärde skapas och, naturligtvis, varför vi anser att kapitalet, resultatet av detta mervärde, inte i något led är oantastligt. Av detta följer vårt stöd för engångsskatten och vårt krav på en realränteskatt.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation 2 vid skatteutskottets betänkande 1986/87:21.

Anf. 7 KJELL JOHANSSON (fp) replik:

Herr talman! Om det är som Paul Lestander säger, borde han till hundra procent instämma i den skildring av den kommunistiska ideologin och inställningen till ägandet som jag gav.

Anf. 8 PAUL LESTANDER (vpk) replik:

Herr talman! Det är skillnad på enskilt ägande och enorma kapitalansamlingar. Vissa har bildats på grund av att det finns en produktion av mervärde genom arbete, men denna produktion av mervärde är icke liktydig med tillägnande. Det är kapitalägarna som tillägnar sig detta mervärde. När detta mervärde har skapats menar vi kommunister – naturligtvis – att man kan reducera det genom exempelvis beskattning. Skillnaden mellan enskilt ägande och enorma kapitalansamlingar har skapats genom enskilt uppoffrande

arbete från arbetande människor, men där några få kupongklippare tillgodojort sig frukterna av detta arbete. Det är den insikten som Kjell Johansson möjligen kunde skaffa sig genom ett studium av kommunistisk terminologi och ideologi. Jag rekommenderar en ABF-kurs.

Anf. 9 KJELL JOHANSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag undrar om jag eller Paul Lestander har kommit till fel debatt. Denna debatt handlar inte om enorma kapitalsamlingar som byggts upp på det sätt som Paul Lestander hävdar. Det handlar om pensionsspararnas hopsparade medel. Är det inte så enkelt? Gäller inte denna debatt de pengar som tillhör de som är försäkrade genom avtal, eller har den att göra med det storkapital som ni kommunister jämt angriper? Paul Lestander: Dagens debatt handlar om de blivande pensionärernas hopsamlade pengar.

Anf. 10 PAUL LESTANDER (vpk) replik:

Herr talman! Det handlar om försäkringsbolagens pengar. Det är något annat än försäkringstagarnas pengar. Detta är alltså ett missförstånd som man försöker slå mynt av hela tiden från den borgerliga sidan.

Talmannen anmälde att Kjell Johansson anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 11 JAN BERGQVIST (s):

Herr talman! Det är verkligen stor spännvidd mellan de angrepp som riktats mot socialdemokraterna i denna debatt. Å ena sidan har vi Paul Lestander som talar om socialdemokraternas totala och villkorlösa underkastelse under storkapitalets intressen, å andra sidan har vi de våldsamma angrepp som kommit framför allt från Knut Wachtmeister och Kjell Johansson om att vi har svikit i fråga om äganderätten och egendomsskyddet. Efter att ha hört dessa angrepp känns det ändå som att vi har hamnat ganska rätt. Vi socialdemokrater står långt från båda dessa ståndpunkter.

Nu börjar också dimmorna skintras efter fjolårets stora batalj om engångsskatten. En skatt som skildrades som ett dråpslag mot försäkrings-sparandet och som föranledde borgerliga politiker att ta till uttryck som "Karl XI:s reduktion", "rövarkatt" och "rättsstatens kapitulation". I en dramatisk protest hoppade de borgerliga ledamöterna av statens spardelegation. Men nu kommer siffrorna fram, och de visar ett fantastiskt resultat för nyteckningen av pensionsförsäkringar. Aldrig förr i Sveriges historia har så många svenskar börjat nyspara i pensionsförsäkringar som under 1986. Aldrig förr har de satsat så mycket pengar i nya premier. Ändå tror jag att många tusen människor blev osäkra under förra året och sköt upp sina beslut på grund av den extrema skrämsekampanj som bedrevs och som de flesta medier tyvärr okritiskt förstärkte i stället för att sakligt granska och avslöja. Men nu har verkligheten effektivt dementerat påståendena om dråpslag mot sparandet. Det är ödets ironi att det aldrig har sparats så mycket i pensionsförsäkringar som efter det att de borgerliga lämnade spardelegationen. Vilken effekt! Jag hoppas att ni inte också lämnar riksgäldskontoret, så att det blir ett uppsving för upplåningarna där!

Ni borgerliga borde sätta er ned och fundera över varför försäringssparandet var så kient under de borgerliga regeringsåren. Det finns säkert många faktorer som spelar in, men en ofrånkomlig förklaring är att ni beskattade sparandet med en mer än 10-procentig inflation. Skatteutskottet fick kontakt med både försäkringsbolag och enskilda försäkringstagare som sade: Aldrig mer vill vi ha tillbaka sådana år som 1977, 1978 och 1981.

Under de sex borgerliga åren förlorade spararna ungefär 50 miljarder kronor per år som överfördes till dem som lånade pengar och ägde realkapital. Genom inflationen och dessutom den placeringsplikt som infördes under er tid brandskattades försäringsspararnas realavkastning mycket hårdare än vad som någonsin skett därefter. I själva verket får försäringsspararna efter engångsskatten en realavkastning som ligger långt högre än de varit vana vid att få under 60-, 70- och början av 80-talet.

Vi måste konkret tala om vad engångsskatten betyder för försäringsspararna. Engångsskatten har samma verkan som en räntesänkning i försäkringsbranschen. Hur utfallet av denna räntesänkning blir beror på vilket försäringssystem som avses. Är det fråga om avtalsförsäkringarna gäller att en hög avkastning, utöver vad som behövs för värdesäkring, inte tillfaller pensionärerna. I stället går den till arbetsgivarna i form av olika premierabatter. Att överräntorna naggas i kanten innebär alltså inte att också avtalspensionerna naggas i kanten, vilket man försökte göra gällande i förra årets skrämselkampanj.

Är det däremot fråga om de individuella försäringssystemen gäller, till skillnad från avtalspensionerna, att en hög avkastning också kan leda till högre utdelat belopp. Här innebär engångsskatten att värdeökningen blir något mindre än den annars skulle ha varit, men inte heller i detta fall är värdesäkringen hotad. Den som i dag har sparade pengar i en pensionsförsäkring får inte se sitt sparkapital krympa och bli mindre i år eller 1988, som man felaktigt försöker ge intryck av. Tvärtom kommer sparkapitalet att fortsätta att öka. Först och främst kommer det att växa med de 4,5 % som är garanterade i avtalet med försäkringsbolaget, men därutöver kommer det att växa med mer än vad som sägs i avtalet. Engångsskatten naggar rekordräntorna något i kanten, men kvar står att sparkapitalet i pensionsförsäkringarna kommer att växa med mer än bankräntan, även under den närmaste tvåårsperioden. Detta är alltså efter det att engångsskatten har dragits av från återbäringräntan.

De borgerliga talade här om att de som har sparat länge förlorar mycket, att det är orättvist osv. Ni har i ett tidigare skede presenterat två exempel. En person som har sparat sedan 1957 sägs kunna förlora 42 000 kr., och en som har sparat sedan 1972 sägs kunna förlora 28 000 kr. Även om jag bortser från att ni inte tar någon som helst hänsyn till den placeringsplikt som avskaffades i samband med engångsskatten, och även om jag bortser från att ni inte på något sätt diskuterar den grundläggande betydelsen av en låg inflation, kan jag ändå göra invändningar mot dessa exempler.

Framför allt vänder jag mig emot att ni inte talar om att avkastningen i försäkringsbolagen enbart under 1986 i det första fallet blir i runda tal 120 000 kr. och i det andra fallet 80 000 kr. Det betyder att även om man skulle dra av engångsskatten omedelbart, vid ett enda tillfälle, ökar värdet av

försäkringarna med utomordentligt stora belopp. Effekten av engångsskatten blir större ju större kapital man har. Men ett faktum är att ju längre tid man har sparat, ju större kapital man har, desto mer får man i avkastning, desto mer tjänar man efter skatt. Det är ingenting konstigt eller orättvist med detta. Vad vi diskuterar är en skatt som med några procentenheter begränsar den rekordavkastning som faller ut under 1987 och 1988. För att ta ett konkret exempel: I stället för att pensionsförsäkringarnas återbäringsränta under det här året och nästa år kan bli 14–16 %, kan de bli 10–12 % efter skatt. Jag upppepar: Även i fortsättningen blir försäkringsspararnas återbäringsräntor klart högre än de räntor som bankspararna kan räkna med.

Nu när det inte längre går att hävda att engångsskatten var ett dråpslag mot sparandet, försöker de borgerliga koncentrera kritiken mot beredningen av frågan, de konstitutionella aspekterna. Knut Wachtmeister var inte dålig. Han var en spegel av förra årets debatt om dessa saker. Han talade om en svart dag för parlamentarismen, att man struntade i remissinstanser, inte tog hänsyn osv. Kjell Johansson fyllde på med att tala om bristande moral hos socialdemokraterna och jag vet inte allt vad det var.

Det är naturligtvis frestande för mig att efter dessa oerhört starka utfall påminna er om att de borgerliga under sin regeringstid lade fram ett mycket genomgripande förslag till förändring av beräkningen av folkpension och ATP, som innebar att man avskaffade den fulla värdesäkring. Detta dramatiska förslag presenterades för riksdagen utan att det hade varit i kontakt med lagrådet. Till råga på allt förklarade regeringen att man inte hade konsekvenserna av förslaget riktigt klara för sig, utan dem skulle man utreda efter det att riksdagen hade fattat beslut i denna utomordentligt viktiga fråga. Om ni erinrar er den saken tycker jag att ni borde stå med skammens rodnad. Faktum var att Knut Wachtmeister, som var medlem av riksdagen vid det tillfället, inte på något sätt hördes av i denna kammare med kritik mot det sätt på vilket den frågan hade beretts av den borgerliga regeringen.

Men, för all del, vi skall inte ha dåliga exempel som måttstock utan bra exempel. Med tanke på vad som har sagts tidigare i debatten finns det anledning att litet mer i detalj redogöra för den faktiska beredningen av den här frågan, eftersom det i tidningar och andra medier har spritts en mytbildning grundad på mycket svepande formuleringar.

I det här fallet fanns i bakgrunden ett utredningsunderlag framtaget av realränteskattkommittén och mer än 40 remissvar på det betänkandet. Dessutom är den i propositionen föreslagna skatten en engångsskatt, utformad i huvudsak på realränteskattkommitténs förslag. Den bygger på sakförhållanden som ingående belystes av realränteskattkommittén och vid remissbehandlingen av detta betänkande. I fråga om förmögenhetsberäkning och om kretsen av de skattskyldiga utgår propositionen i allt väsentligt från överväganden som tidigare gjorts av realränteskattkommittén och remissorganen. I detta fall skickade regeringen frågan för synpunkter också till lagrådet. Det är inte alls så att regeringen struntar i lagrådet. Det är helt felaktigt att säga någonting sådant. Om man noga studerar förslaget ser man att regeringen gjorde förändringar i lagtexten efter påpekande från lagrådet. Man arbetade igenom lagrådets synpunkter

Prot. 1986/87:79
4 mars 1987

*Den tillfälliga för-
mogenhetsskatten för
livförsäkringsbolag,
m. m.*

mycket noggrant, vilket ledde till att regeringen gjorde ett betydelsefullt principuttalande när det gäller konstitutionell praxis.

Sedan skall väl sägas att majoriteten, när frågan kom till skatteutskottet, tog initiativ till en mycket omfattande hearing med organisationer, myndigheter och försäkringsbranschen. Vi uppmuntrade till skrivelser med synpunkter från myndigheter, organisationer, företag och enskilda. Vi inhämtade yttranden från konstitutionsutskottet, lagutskottet och finansutskottet.

Jag vill dessutom säga att socialdemokraterna ingalunda var låsta till regeringens förslag i detaljfrågor, utan vi var fullt öppna för att i utskottet diskutera förändringar och liknande. Vi inbjöd också till olika diskussioner kring delfrågorna, men dessa samtal ledde inte till resultat.

Jag skulle faktiskt vilja se den riksdagsman i ögonen som, efter att noggrant ha läst skatteutskottets betänkande 17, kan säga att han när riksdagen fattade beslut den 16 december inte hade ett bra underlag som vägledning för hur han skulle rösta i riksdagen. Därmed vill jag också ge ett erkännande till oppositionen. Även era reservationer var genomarbetade och innehöll en god vägledning för dem som hade en negativ grundsyn till förslaget. Jag har bland riksdagsmän som tillhör majoriteten fått den reaktionen att betänkandet klarade ut många frågetecken och gav sådana besked att de kände att de hade ett bra underlag som grund för sitt ställningstagande vid omröstningen. Jag kan också säga att jag även utanför riksdagen från många, som inte nödvändigtvis har tillhört mitt parti, hört att materialet varit väl genomarbetat och att det klarat ut många frågeställningar som varit oklara i den tidigare debatten.

Herr talman! Slutligen vill jag konstatera att de borgerliga i sina inlägg inte visat något som helst intresse för att diskutera återbetalningen. Ibland är det tystnaden som talar.

Jäg ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Anf. 12 KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! Jan Bergqvist säger att regeringen visst tog hänsyn till vad lagrådet hade uttalat. Den gjorde vissa justeringar och dessutom ett principuttalande över lagrådets konstitutionella ställning. – Det sistnämnda bestod i att statsministern beskyllde lagrådet för att ha gjort en politisk bedömning i stället för en juridisk.

Jag vill fråga Jan Bergqvist om han delar uppfattningen att lagrådet med sitt ämbetsmannansvar gjort en politisk bedömning i detta fall, när lagrådet avrådde från införandet av en engångsskatt.

Jan Bergqvist säger att vi i stället fick en omfattande hearing, där man tog hänsyn till oppositionens krav och bl. a. hörde KU.

Finansministern har sagt, att om det skulle bli en remissomgång skulle den behöva ske i överljudsart. Och det var verkligen vad som skedde vid dessa hearings, där de olika organisationerna avlöste varandra med ett par timmars mellanrum. Det var ingalunda en omfattande remissomgång, som krävs i grundlagen.

Jan Bergqvists påstående att utredningen om realränteskatten visar att det gjordes omsorgsfulla utredningar håller inte. Realränteskatten är nämligen

något helt annat än denna engångsskatt. Det framgår också av att den socialdemokratiska majoriteten avvisar vpk:s förslag om införande av realrätteskatt.

Jan Bergqvist säger vidare att ni i skatteutskottet var öppna för en diskussion om justering av lagförslaget. Det var ni så till vida att ni kunde acceptera vissa smärre omfördelningar inom ramen för ett oförändrat uttag på de 15, 18 eller 20 miljarderna – vilket belopp det nu kommer att bli. I det sammanhanget finns det anledning att påpeka att Jan Bergqvist kallar detta enorma uttag av ca 18 miljarder kronor för att man "naggar i kanten". Anser man det har man verkligen blivit fartblind!

Sedan säger Jan Bergqvist att han av icke partivänner har hört att det förslag som lades fram i höstas – och som vi nu vill ha upphävt – var ett bra genomarbetat förslag. Gå till era vänner i exempelvis KF och Folksam, Jan Bergqvist, och hör vad de tycker! Deras svar vid den hearing vi hade har inte den innebörd som Jan Bergqvist här talar om.

Jag skulle också vilja fråga Jan Bergqvist om han anser att denna skatt var en engångsskatt eller om han i likhet med sin partisekreterare anser att det kan vara motiverat att ta ut andra engångsskatter på andra former av sparande.

Jag vill också påpeka, att pensionssparandet utvecklats sämre än reallönerna per timme, vilket alltså strider mot vad Jan Bergqvist här påstod. När det gäller användandet av de influtna medlen har socialdemokraterna helt gått ifrån vad ni först lovade, nämligen att pengarna skulle komma de sämst ställda pensionärerna till godo. Det gör de alltså inte, och jag har inte hört Jan Bergqvist kommentera det.

Anf. 13 KJELL JOHANSSON (fp):

Herr talman! Just när Jan Bergqvist lämnade talarstolen noterade han litet spetsigt att de borgerliga inte visar något intresse av att diskutera återbetalning av skatten. Men, Jan Bergqvist, vårt förslag till beslut i dag innebär en ändring av tidigare beslut, dvs. att skatten aldrig skall införas! Då behöver vi inte stå här och diskutera ett återbetalande av den.

Sedan säger Jan Bergqvist också att det svenska folket aldrig förr har tecknat så många nya pensionsförsäkringar som nu. Jo, men visst – svenska folket är ett klokt folk. Varför skulle människor inte göra det? Det är ju inte de som tecknar nya försäkringar som kommer att drabbas värst utan de som har sparat länge.

Jag tycker faktiskt att den som väljer att teckna en pensionsförsäkring nu resonerar klokt. Hon eller han måste rimligen fråga sig: Var kommer nästa engångsskatt? Eftersom det ligger närmare till hands att tänka sig en engångsskatt på något annat sparande än en "tvångsskatt" på pensionssparandet är det rimligt och rationellt att välja det sparandet. I den meningen har möjligen pensionsskatten varit positiv för sparandet. Men kom inte och påstå att detta var avsikten!

Ni beskattade sparandet med en 10-procentig inflation, sade Jan Bergqvist. Om inflationen berodde på att vi ville beskatta pensionssparandet eller ej är en fråga som vi kan lämna därhän. Faktum är att oljeprisstegringarna var mycket kraftiga, liksom inflationen. I Sverige låg inflationen ungefär på det internationella genomsnittet.

Prot. 1986/87:79
4 mars 1987

*Den tillfälliga för-
møgenhetsskatten för
livförsäkringsbolag,
m. m.*

Därmed kommer jag till motsättningen. Om inflationen berövade spararna 50 miljarder kronor under den tiden, varför skall då de straffas värst av pensionsskatten? Jan Bergqvist säger att också de som har sparat länge har klarat sig ganska bra. Men det stämmer inte. De som förlorade mycket pengar tidigare kommer nu att drabbas ännu hårdare. Jan Bergqvists resonemang går alltså inte ihop.

Låt mig, herr talman, sluta med en fråga till Jan Bergqvist. Detta betänkande bär titeln "Den tillfälliga förmøgenhetsskatten för livförsäkringsbolag, m. m.". Jag förstår att "m. m." avser pensionspararnas pengar. Om denna engångsskatt inte skulle drabba de ihopsparade pensionsmedlen, hur mycket pengar skulle då staten få in? Var vänlig och svara på den frågan, Jan Bergqvist!

Anf. 14 STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Jan Bergqvist gör som regeringspartiets företrädare oftast brukar göra; de vill gärna anknyta till de sex åren med borgerlig regering. I dag är det detta orättvisa uttag av en engångsskatt och angreppen mot äganderätten som är grund för debatten. Det är värdefullt om vi kan hålla oss till de frågorna.

Jan Bergqvist säger att ju mer man sparar, desto högre blir skatten. Det är en sanning med stor modifikation. Alla har ju inte sparat under samma tidsperiod och, som jag sade i mitt förra inlägg, den som har sparat ett mindre belopp under många år och fått ihop ett relativt högt belopp drabbas i allra högsta grad orättvist. Man skall se verkligheten som den är och inte ge sken av att det är så enkelt som att ju mer man sparar, desto högre blir skatten. Orättvisan hänger samman med om man har haft en hög avkastning på pengarna under hela spartiden eller om avkastningen har varit mycket låg under en lång period.

Jag känner stor oro när jag av vad Jan Bergqvist säger närmast får intrycket att försäkringsbolagen bl. a. genom att placeringsplikten tas bort kommer att tjäna än mer pengar än tidigare. Innebär det, Jan Bergqvist, att socialdemokraterna har tänkt, eller t. o. m. planerat, att återkomma med nya engångsskatter? Man gör ju bedömningen att försäkringsbolagen ingalunda kommer att minska sina förtjänster, utan tvärtom närmast kommer att få det ännu bättre. Har man för avsikt att om några år på nytt dra in ytterligare medel till statskassan?

Anf. 15 JAN BERGQVIST (s):

Herr talman! Hur man än räknar har utvecklingen för försäkringssparandet varit gynnsammare under den socialdemokratiska regeringstiden sedan 1982 än den var under de sex borgerliga regeringsåren. Det är en oerhört stor skillnad. Även om hänsyn tas till engångsskatten förstärks försäkringsspararnas tillgångar; deras realvärde ökar. Efter det att avdrag har gjorts på återbäringsrättan i år och nästa år blir avkastningen ändå rekordartad. Den ligger ju långt högre än vad man någonsin kunde tänka sig under de sex borgerliga regeringsåren, när inflationen gröpte ur realavkastningen.

Det är ingenting konstigt med att man använder en proportionell fördelning av engångsskatten. Det är ju den metod som försäkringsbolagen

använder när de fördelar vinsterna. De vinner nu på att placeringsplikten avskaffas, och den vinsten fördelas ut på återbäringsräntan efter samma proportionella principer som engångsskatten. Det är fullt naturligt och rimligt att man gör på det sättet.

Sedan har det då varit en diskussion om lagrådet. Man kan göra olika bedömningar av lagrådets yttrande. Jag kan i dag konstatera att varken på den borgerliga kanten eller på den socialdemokratiska kanten är vi beredda att med hull och hår svälja lagrådets bedömningar och yttrande. Det är alldeles uppenbart att Knut Wachtmeisters synpunkter skiljer sig från vad lagrådet anfört.

Det är alldeles uppenbart att lagrådet punkterade de tyngsta argumenten i kampanjen mot engångsskatten. Lagrådet säger att engångsskatten inte står i strid med förbudet mot retroaktiv skattelagstiftning, och den strider inte heller i övrigt mot några föreskrifter i regeringsformen, Knut Wachtmeister. Den strider inte mot egendomsskyddet i Europarådskonventionen. Den innebär inte någon olaga konfiskation.

Dessutom säger lagrådet kritiskt att konfiskationsargumentet ofta begagnas i skattediskussionerna på ett sätt som inte kan godtas från juridiska utgångspunkter. Till vem den pekningen är riktad är ju mycket tydligt.

Vidare påpekar lagrådet: "Av stor betydelse blir dock att skatten i slutändan drabbar de enskilda enligt objektiva och rättvisa grunder. Betyggande garantier för detta torde vara för handen inom ramen för det kontrollsystem som föreligger enligt lag och med hänsyn till de skattesubjekt som det blir fråga om." Betyggande garantier, enligt lagrådet.

Det har skapats en myt när det gäller lagrådet. Envar som studerar lagrådets yttrande noggrant ser ju, även om yttrandet till slut landar på en kritisk hållning och t. o. m. ett avstyrkande, att det är uppenbart att dessa tre jurister som studerat frågan inte kan anse att förslaget om engångsskatt är helt omöjligt eller helt förkastligt. För vad gör de?

Jo, de går in och gör konstruktiva förslag till förbättringar i lagtexten om engångsskatt. Det hade ju inte funnits någon som helst anledning för dessa jurister att sitta och jobba på tekniska förbättringar i lagstiftningen, om de ansett den fullständigt orimlig och omöjlig. Så mytbildningen om lagrådets inställning har varit långtgående.

Jag tycker fortfarande att ni borde vara litet självkritiska också och fundera på hur ni ställde till det under de borgerliga åren, inte bara med inflationen utan också just när det gällde de konstitutionella frågorna, t. ex. beredningen av frågan om folkpensionens och ATP:s värdesäkring. Kritiserar ni förslaget om engångsskatten, måste ni säga att det var en katastrof som ni själva ställde till med. Men vid det tillfället hörde man inte av Knut Wachtmeister.

Kjell Johansson frågade vad "m. m." betyder, och han gjorde en felaktig tolkning. M. m. skall i det här fallet tolkas som att det handlar om förmogenhetsskatten på kapitalförsäkringar och höjningen av ränteskatten.

Vad beträffar det besked Stig Josefson efterlyste om engångsskatten vill jag säga att finansministern har gjort ett auktoritativt uttalande i den frågan. Där finns ingenting att tillägga och ingenting att dra ifrån.

Prot. 1986/87:79
4 mars 1987

*Den tillfälliga för-
mogenhetsskatten för
livförsäkringsbolag,
m. m.*

Anf. 16 KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! Jan Bergqvist citerar det han kan dra ut som positivt i lagrådets bedömning. Man kan då fråga sig: Om vad lagrådet sade är så positivt, varför hade då statsministern anledning att beskylla lagrådet för att göra en politisk bedömning? Det finns ju då inga skäl för den beskyllningen.

Jan Bergqvist säger också att lagrådet anser att det inte har varit någon olaglig konfiskation. Nej, den har inte stridit mot grundlagen, så O. K., låt oss kalla den en laglig konfiskation.

För att fullständiga bilden skall jag ändå citera några av de väsentliga styckena i lagrådets uttalande: Det är "ett olyckligt prejudikat på ett känsligt område, där grundlagsregleringen är ofullständig och oklar och praxisbildningen därför får en särskild betydelse".

Slutklämmen i lagrådets yttrande lyder så här: "Mot bakgrunden av dessa överväganden finner sig lagrådet böra avstyrka att det remitterade lagförslaget nu genomförs."

Det säger en hel del om vad lagrådet tyckte.

Jag fick inte något svar om huruvida Jan Bergqvist ansåg att lagrådet hade gjort en politisk bedömning. Jag fick heller inget svar på samma fråga som också Stig Josefson ställde, nämligen om Jan Bergqvist delar partisekreterare Bo Toressons uppfattning att det mycket väl kan vara motiverat att komma tillbaka till riksdagen med andra engångsskatter. Vidare fick jag ingen kommentar till varför man inte ämnar destinera avkastningen på dessa pengar, om nu lagen går igenom, till de sämst ställda pensionärerna. De svaren har än så länge låtit vänta på sig.

Anf. 17 KJELL JOHANSSON (fp):

Herr talman! Jan Bergqvist säger att vi ägnar oss åt mytbildning om lagrådets inställning, men det är väl ändå ingen mytbildning när jag konstaterar att lagrådet avstyrkte skatten. Att rycka ut enstaka meningar ur ett yttrande som hänger ihop kanske inte har så stor giltighet, men, som sagt, lagrådet avstyrkte faktiskt skatten.

Vidare säger Jan Bergqvist att det inte är någonting konstigt att man använder ett proportionellt uttag för skatten, för den metoden använder man när man fördelar överskottet. Ja, man har gjort så under många år, och ingen har sagt annat än att det har varit riktigt att fördela överskottet på det sättet, men när man fördelar skatt på samma sätt blir det inte längre riktigt. I det här fallet lägger man 7 % skatt på år med gjorda förluster och år med gjorda vinster, och det är de som sparat längst som har noterat förluståren. Förmodligen kommer vi under de kommande åren att ha en bättre utveckling, men det gör bara att de slipper undan den här skatten.

Det är över huvud taget helt orimligt att använda en förmogenhetsskatt för att dra in gjorda eller kommande vinster. Förmogenhetsskatten slår på det totala sparandet, och den slår lika hårt mot förlusterna.

Jag ställde frågan och jag upprepar den: Om man undantar försäkringsspararnas hopsparade pensionsmedel, hur mycket skulle då den tillfälliga förmogenhetsskatten på försäkringsbolagen inbringa? Hur mycket skulle försäkringsbolagen få betala, om de fick göra undantag för pensionsspararnas inestående sparmedel? Det vore intressant att få veta detta. Vill inte Jan

Bergqvist svara på den frågan? – Jag antar att han inte kommer att göra det. Låt mig därför själv besvara den: Utfallet för statens del skulle bli praktiskt taget försumbart. Det är med pensionsspararnas sparmedel som den här skatten skall betalas.

Anf. 18 STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Jan Bergqvist återkommer med en jämförelse med åren 1976–1982. Jag skall inte dra upp en debatt om förhållandena 1976–1982 kontra 1982–1987. Jan Bergqvist måste hålla med om att Sverige inte lever isolerat från omvärlden, och det är inte korrekt att göra jämförelser enbart på grundval av några lösryckta fakta. Konjunkturutvecklingen är nu helt annorlunda.

Låt mig peka på bara en enda punkt, där förändringen är oerhört stor, nämligen oljepriserna, som under de senaste åren har gått i en riktning rakt motsatt utvecklingen under åren 1976–1982. Skall vi göra en utvärdering av den ekonomiska verkligheten under olika tidsperioder, måste det gå till på ett helt annat sätt än bara genom jämförelser mellan lösryckta sakuppgifter.

Med anledning av den fråga som jag ställde om en ny engångsskatt hänvisar Jan Bergqvist till vad finansministern har uttalat. Jag måste mot den bakgrunden återkomma med följande fråga: Vad är anledningen till att socialdemokraterna i framtiden kommer att acceptera en hög avkastning – det har här gång på gång betonats att man kan räkna med en sådan – men nu genom den s. k. engångsskatten tar ifrån spararna en del av det som de har sparat under en period då avkastningen tidvis var ganska låg? Det är här fråga om ett ganska märkligt uttalande, och man tvivlar därför litet grand på riktigheten i uppgifterna.

Anf. 19 JAN BERGQVIST (s):

Herr talman! Jag noterar att de borgerliga inte vid något tillfälle har försökt att i den här diskussionen väga in vad placeringsplikten betyder. Inte heller har man på allvar velat diskutera den betydelse det har att man med olika instrument inom den ekonomiska politiken pressar ned inflationen – och engångsskatten är ett led i kampen mot inflationen. Nettoeffekten av inflationsminskningen och engångsskatten blir att avkastningen på försäkringssparandet sedan 1982 varit högre än under 1960-talet, 1970-talet och början av 1980-talet. Detta måste vara en fråga av grundläggande betydelse i sammanhanget.

Stig Josefson frågade huruvida det inte, om vi nu förutser en hög avkastning också i framtiden, så småningom kommer att bli dags för en ny engångsskatt igen. Låt mig då åter konstatera att Kjell-Olof Feldt har klarat ut denna fråga. Han har givit ett auktoritativt besked om vad som gäller i detta sammanhang, och jag hänvisar till det.

Jag vill med anledning av det som Kjell Johansson sade om de dåliga åren framhålla att Kjell Johansson har en enastående förmåga att göra sig ovän med landets aktuarier. Dessa har i försäkringsbolagen diskuterat hur man på ett rimligt och rättvist sätt skall fördela den här skatten, och de har kommit fram till en standpunkt motsatt den som Kjell Johansson intar. De anser att det rimliga och rättvisa är att för detta år och nästa år använda den

Prot. 1986/87:79
4 mars 1987

*Den tillfälliga för-
mogenhetsskatten för
livförsäkringsbolag,
m. m.*

proportionella metoden vad gäller den reala avkastningen på försäkringssparandet. Vad det handlar om är att avkastningen under dessa goda år kommer att naggas i kanten med några procentenheter jämfört med vad som skulle bli fallet utan skatt. Det finner den samlade försäkringsexpertisen vara den rimliga och rättvisa metoden. Kjell Johansson anser att det är fel. Då ställer man sig naturligtvis frågan: Hur skulle Kjell Johansson vilja fördela det hela? Är det rimligt att hitta en annan lösning? Hur skulle den i så fall se ut?

Kjell Johansson ställde en fråga som jag hade tänkt svara på, men innan jag hann få ordet svarade Kjell Johansson själv på den. Jag vet inte om det är någon mening med att vi ägnar oss åt frågelek med oss själva. Kjell Johansson kan göra det i sin egen kammare men inte i denna.

Sedan till frågan om lagrådet. Kjell Johansson säger att lagrådet faktiskt avstyrkte förslaget. Det är precis vad jag sade. Knut Wachtmeister återgav också vissa lösryckta meningar. Men det avgörande är att man läser lagrådets yttrande i dess helhet, för då får man en nyanserad bild av vad det handlar om. Då finner vi att varken socialdemokraterna eller de borgerliga är beredda att acceptera lagrådet till 100 %. Från båda håll finns det reservationer och invändningar, fastän från olika utgångspunkter.

Knut Wachtmeister och Kjell Johansson nämnde inte att regeringen efter det att lagrådet lämnat sitt yttrande, med kritik mot att regeringen inte hade tagit upp ordentligt frågan om grundlagspraxis i sin lagrådsremiss, arbetade igenom frågan. När man utformade propositionen gjorde man ett betydelsefullt principuttalande, som just gällde den konstitutionella praxisen. Frågan har sedan behandlats av KU, som med tjocka streck strukit under vad som bör gälla i dessa sammanhang. Det är ytterligare ett exempel på hur regeringen lyssnar på lagrådet och sedan går till verket.

Knut Wachtmeister försökte pressa mig till att uttala mig om huruvida lagrådet gjort en politisk bedömning eller något annat slags bedömning. Men det är inte det avgörande, utan det avgörande är att vi gör olika bedömningar av lagrådets yttrande.

Knut Wachtmeister sade att avkastningen inte går till de sämst ställda. Det gör den visst. Det kommunala bostadstillägget exempelvis är i allra högsta grad inriktat på de sämst ställda pensionärerna. I övrigt genomförs förbättringar för pensionärer i enlighet med de önskemål som de representativa pensionärsorganisationerna fört fram. Det är inget demokratiskt fel i att man följer pensionärsorganisationernas önskemål.

Anf. 20 KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! Låt mig först konstatera att Jan Bergqvist klokt nog inte ville instämma i statsministerns beskylldning att lagrådet gjort ett politiskt i stället för ett juridiskt ställningstagande.

Beträffande sparandet säger Jan Bergqvist att vi inte vägt in den låga inflationen. Då kan man fråga sig om inflationen, som till stor del beror på dollarkursen och oljepriserna, också kommer att föranleda socialdemokraterna att genomföra andra engångsaktioner mot sparande – det finns ju andra sparformer än försäkringssparande. Där sade Jan Bergqvist att finansminister Kjell-Olof Feldt redan gjort ett uttalande. Han menar att det är fråga om en engångsskatt, ingenting annat. Min fråga gällde om Jan Bergqvist kunde

instämna i vad partisekreteraren Bo Toresson uttryckt för uppfattning. Jag skall citera vad Bo Toresson sade:

”Men den (pensionsskatten) bör inte kallas för engångsskatt. Vi måste förbehålla oss rätten att ingripa om förmögenhetsbildningen inte används på ett sådant sätt som vi har förväntat oss.”

Där har vi återigen ett dubbelt budskap från socialdemokraterna. Det skulle naturligtvis vara intressant att få veta om Jan Bergqvist, som säger sig åberopa vad finansministern sade, i så fall tar avstånd från vad partisekreteraren Bo Toresson yttrade.

Anf. 21 KJELL JOHANSSON (fp):

Herr talman! Jan Bergqvist säger att jag har en viss förmåga att göra mig till ovän med aktuarier. Jag vet inte det. Jag har faktiskt inte träffat någon som arbetar med den här problematiken som sagt sig kunna fördela denna skatt rättvist individuellt på försäkringstagarna – inte någon. Har Jan Bergqvist träffat någon som kan fördela den här skatten individuellt rättvist på försäkringstagarna, då har han träffat en unik person, för det torde inte finnas någon sådan.

Därför tycker jag att det både av den anledningen och även av en annan är litet orimligt att begära att jag skall tala om hur skatten skall fördelas. Det är ju inte jag eller folkpartiet som har lagt fram propositionen. Vi vill inte ha skatten, bl. a. därför att den är grovt orättvis. Och då skall vi väl inte konstruera modeller för hur en omöjlig rättvis fördelning av skatten skall kunna ske.

Det aktuella instrumentet är fullkomligt odugligt då det gäller att rättvist beskatta gjorda vinster eller vinster som kommer i framtiden. Det framgår bl. a. mycket klart av att de som kommer att teckna försäkringar, de som nu rusar till, knappast alls kommer att drabbas av skatten. Och de som tecknar en försäkring om något år drabbas över huvud taget inte av detta, medan den som har sparat livslångt får en mycket stor skattebelastning. Så enkelt är det med detta.

Jan Bergqvist säger att Kjell-Olof Feldt gjorde ett auktoritativt uttalande. Men Bo Toresson då? Är inte hans uttalande lika mycket värt? Och han säger tvärtom. Vem skall vi lita på av dem?

Jag blev tvungen att svara på min fråga själv. Och det hade väl ändå ett visst värde. Jan Bergqvist, att jag gjorde det? Det kom ju fram att skatten inte skulle ha gett någonting, om man bara hade hållit sig till försäkringsbolagens förmögenheter, och det var vad jag ville ha fram. Skulle jag ha väntat på att Jan Bergqvist skulle säga det, då hade jag nog fått vänta!

Anf. 22 STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! När det gäller löftet om att avkastningen från engångsskatten skulle användas för att förbättra pensionerna för dem som har lägst pensioner kan vi väl klart konstatera att förbättringarna ingalunda blir helt riktade till dem. Pensionstillskott är det mest konkreta sättet att använda medel för att förbättra för dem som har lägst pensioner. Jan Bergqvist kan väl ändå inte påstå att en höjning av basbeloppet tjänar dem som har lägst pensioner? Det är ju i stället så, som jag sade i mitt första inlägg, att ju högre inkomster som

Prot. 1986/87:79
4 mars 1987

*Den tillfälliga för-
mogenhetsskatten för
livförsäkringsbolag,
m. m.*

man har haft, desto bättre underlag har man då för att få en större höjning. Det innebär alltså en höjning i rakt motsatt riktning mot vad man lovade.

Jag fick inget svar från Jan Bergqvist på frågan om vad som är motivet för att man i fortsättningen skall acceptera en högre avkastning för försäkringsbolagen utan nya åtgärder för att dra in avkastningen till staten. Jan Bergqvist hänvisar till uttalandet av Kjell-Olof Feldt. Det gällde en konkret fråga om det skulle bli en ny engångsskatt eller inte. Men min fråga gällde vilket motiv som låg bakom att man i framtiden kan acceptera en högre avkastning utan att göra nya angrepp och komma med nya pålagor för att dra in en del av en högre avkastning till staten.

Anf. 23 JAN BERGQVIST (s):

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan. Vi har ju under den senare hälften av 80-talet haft en exceptionellt hög realräntenivå. Aldrig tidigare, i varje fall inte under de senaste 50 åren, har det förekommit så oerhört höga realräntor som dem vi nu ser inom försäkringsbranschen. Det är ett skäl till att man under ett sådant skede kan gå in med en engångsskatt, medan man däremot inte förutser att det finns anledning att tillgripa någon sådan åtgärd på 90-talet eller senare. Regeringen har uttalat målsättningen att realräntorna visserligen skall vara positiva men att de långsiktigt skall ligga på en nivå, som kan sägas vara mer normal än den varit under de senaste åren.

Stig Josefson talade om de sämst ställda pensionärerna, och jag vill då säga att det inte är något tvivel om att denna omfördelning innebär en klar förbättring mot en ökad rättvisa. Den innebär en ökad rättvisa mellan höginkomsttagare och låginkomsttagare. Ni har reserverat er för en motion, som ni klokt nog har valt att inte tala om här i dag. Den motionen påstår att "pensionsskatten" skulle medföra en diskriminering av kvinnor. Men i själva verket innebär omfördelningen raka motsatsen. Jag har siffror som mycket klart visar att engångsskatten ger en betydelsefull överföring inte minst till ensamstående kvinnor med kommunala bostadstillägg och låg eller ingen ATP, eftersom pensionsförsäkringarna till så övervägande del tecknas av män och till så begränsad del av kvinnor.

Kjell Johansson och Knut Wachtmeister måste ju skilja sig åt någon gång. Medan Kjell Johansson driver tesen att de som tecknar nya försäkringar inte drabbas särskilt hårt säger Knut Wachtmeister att det är först på sikt som effekterna av skatten visar sig. Det är litet svårt att driva båda dessa linjer samtidigt, men det är vad ni gör.

I sitt inledningsanförande sade Kjell Johansson att ridån nu går nedför andra akten, vilket lät mycket dramatiskt. Man skulle då kunna vänta sig något besked om hur ni ställer er till den fråga som är en konsekvens av att ni drivit uppfattningen att detta är en orättfärdig skatt och talat om de rättmätiga ägarna, nämligen frågan om hur det blir med återbetalningen. Kjell Johansson, Knut Wachtmeister och Stig Josefson har i den frågan agerat på ett sätt som gör att de står som levande illustrationer till Hamlets berömda ord om eftertankens kranka blekhet.

Anf. 24 KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! Jag förmodar att Jan Bergqvist med sin fråga om återbetalningen undrar över den frysning av medlen som vi förordade vid höstens behandling, nämligen att medlen skulle stå inne på riksbanken över 1988 års val. Men när den debatten fördes i kammaren sade finansministern att det inte spelade någon roll om medlen stod på ett konto eller ej, utan det skulle gå bra att betala tillbaka dem ändå. Mot den bakgrunden finns det ingen anledning för Jan Bergqvist att undra över detta. Låt oss i stället avvakta 1988 års val och se om vi då får majoritet. I så fall skall nog försäkringstagarna få sina pengar.

Jan Bergqvist sade också att det handlar om en engångsskatt på försäkringssparandet därför att utvecklingen på detta har varit unikt. Låt mig då än en gång upprepa att denna utveckling för pensionsförsäkringarna har varit betydligt sämre genom åren än vad reallöneutvecklingen har varit. Med Jan Bergqvists sätt att argumentera skulle vi nästa gång kunna vänta oss en engångsskatt på löner.

Anf. 25 KJELL JOHANSSON (fp):

Herr talman! Vad först gäller återbetalningen så har vi gjort alla ansträngningar för att underlätta den. Det bästa hade varit att den här skatten över huvud taget inte hade kommit till stånd. Det näst bästa hade varit att vi hade undanröjt skatten i dag. En tredje punkt slutligen är att det återstår att se hur vi skall lösa saken.

Jan Bergqvist talar om att ridån går ned. Det kom mig nästan att föreställa mig det hela som en tragedi, hämtad från en teaterscen. Det är en tragedi att ni socialdemokrater inför den totala principlösheten i det svenska skattesystemet genom att med kommunisternas hjälp åstadkomma en indragning av hopsparat pensionsmedel, som uppgår till nära nog tio års normalt förmögenhetsskatteuttag. Men det hela är tyvärr inte hämtat från någon teaterscen – det är verklighet.

Man skulle kunna tro att det är fråga om en komedi, hämtad från en teaterscen, när ni genomför hearings med företrädare för berörda organisationer och sedan inte i någon enda detalj tar hänsyn till den ytterst massiva, bistra och sakliga kritik som framkommit vid dessa utfrågningar. Men tyvärr rör det sig inte om någon komedi, utan detta är den verklighet som råder.

Man skulle också kunna tro att det gäller någon omvänd Robin Hood-parodi, när ni här dyrt och heligt har lovat att avkastningen på de indragna medlen oavkortat skall gå till pensionärer med de lägsta pensionerna – ett löfte som ni sedan totalt har brutit. Men, herr talman, detta är inte hämtat ur någon omvänd Robin Hood-parodi från teatervärlden. Det är den verklighet som vi befinner oss i just nu.

Anf. 26 STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Jan Bergqvist sade i sitt första inlägg att bl. a. genom placeringspliktens borttagande skulle försäkringsbolagen också i fortsättningen få en gynnsam ställning. Man fick intrycket att därmed skulle försäkringsbolagens inkomster även fortsättningsvis ligga på en mycket hög nivå. Genom det senaste inlägget får man närmast uppfattningen att det

uttalandet om försäkringsbolagen och den skönmålningen saknar realitet.

Man kan väl, Jan Bergqvist, inte säga att en höjning av basbeloppen skulle ha en fördelningspolitiskt positiv effekt för låginkomsttagarna. Att göra ett sådant påstående är ändå att gå för långt.

Anf. 27 JAN BERGQVIST (s):

Herr talman! Den samlade pensionsreformen innebär att vi genomför en rad betydelsefulla förbättringar ur fördelningspolitisk synvinkel. Att detta är en rättvis omfördelning står klart om man noggrant studerar effekterna.

Kjell Johansson talade om verklighet och tragedi. Men verkligheten, Kjell Johansson, är ju att aldrig förr har försäkringssparande fått så hög avkastning i reala termer som nu. Detta gäller även efter det att återbäringsräntorna reducerats under 1987 och 1988 genom engångsskatten.

Konsekvensen ser vi: Aldrig förr har så många tecknat pensionsförsäkringar som under 1986 – trots denna ohyggliga skrämsekampanj. Detta är alltså verkligheten.

När ni sedan drar era slutsatser skulle konsekvensen också bjuda att ni inte darrade på målet när det gäller återbetalningen utan sade: Vi tycker att man skall återbetala alla de pengar som finns tillgängliga att återbetala, när och om vi får chansen. Det skulle ju vara ett klart besked i konsekvensens namn mot bakgrund av vad ni sagt. Men jag läser i tidningen att Bengt Westerberg säger att kostnaden för återbetalning måste vägas mot andra angelägna utgifter. Ja, det här är alltså en fråga bland alla andra när vi kommer till verkligheten. Ni har försökt "spela upp" frågan. Ni har dragits med av försäkringsbolagens osakliga kampanj och dess kraftiga genombrott i massmedierna. Ni har gjort uttalanden som är groteska, men när det kommer till verkligheten måste, i varje fall enligt Bengt Westerberg, kostnaden för återbetalning vägas mot andra angelägna utgifter. Det tyder ändå på att realismen är på väg att vinna insteg. Får vi debattera engångsskatten i några vändor till, kanske vi kan bli riktigt överens till slut.

Anf. 28 KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! Jag skall inte förlänga debatten, utan det här kommer att bli mitt sista inlägg.

Jag vill bara konstatera för det första att Jan Bergqvist inte har instämt i statsministerns påstående att lagrådet har gjort en politisk bedömning, för det andra att Jan Bergqvist inte klart har sagt ifrån om han följer Kjell-Olof Feldts linje eller Bo Toressons linje när det gäller om vi kommer att få flera engångsskatter och för det tredje att Jan Bergqvist inte har kunnat göra troligt att avkastningen på dessa 15, 18 eller 20 miljarder kommer att gå till de pensionärer som har det sämst ställt, vilket utlovades av regeringen tidigare.

Anf. 29 JAN BERGQVIST (s):

Herr talman! Jag tycker inte att Knut Wachtmeisters sammanfattning av debatten skall få stå oemotsagd.

Lagrådet är sammansatt av tre jurister, som har egna politiska värderingar, och man kan naturligtvis aldrig bortse från att även om de försöker göra en objektiv granskning enligt sina uppgifter så kan deras politiska värderingar sätta sin prägel på utlåtandena.

Jag är ändå positiv till att man har ett lagråd, som på bästa sätt försöka belysa frågorna och som inte tiger med sina synpunkter utan ger uttryck för vad man tycker och tänker inom ramen för sina arbetsuppgifter. Det kan naturligtvis bli en del gränsdragningsproblem för lagrådet, men jag tycker inte det är ett stort problem. Kvar står att lagrådet inte är någon helig instans. Det har att ge råd till regering och riksdag, och debatten visar ju mycket tydligt att både de borgerliga och socialdemokraterna förhåller sig kritiska till olika delar av lagrådets uttalande, fast från olika utgångspunkter.

Sedan vill jag återigen framhålla att Kjell-Olof Feldt har sagt vad som är att säga om engångsskatter i framtiden. Han har gett ett auktoritativt uttalande, och det finns varken någonting att tillägga eller någonting att dra ifrån.

När det slutligen gäller avkastningsfrågorna är det uppenbart att försäkringsparandet nu har kommit in i en mycket gynnsam period, och engångsskatten ändrar i grunden ingenting av detta. Det viktigaste är att vi i framtiden kan hålla nere inflationen. Lyckas vi med hjälp av en samlad ekonomisk politik ha en låg inflation, så kommer försäkringsparandet även i framtiden att vara mycket gynnsamt.

Överläggningen var härmed avslutad. Kammaren övergick till att fatta beslut i de förevarande ärendena.

Konstitutionsutskottets betänkande 22

Anf. 30 TALMANNEN:

I detta betänkande föreslås ändring i huvudbestämmelse i riksdagsordningen. Av betänkandet framgår att ändringen önskas genomförd genom ett beslut. För bifall till ändringsförslaget krävs då att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter ansluter sig till förslaget. Beslut skall fattas genom omröstning. Omröstningen kommer att förrättas med rösträkning.

Utskottets hemställan bifölls med 311 röster mot 0 för avslag.

Utskottets hemställan hade alltså bifallits med erforderlig majoritet, dvs. minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter hade biträtt utskottets hemställan.

Skatteutskottets betänkande 21

Mom. 1-3 (tillfällig förmogenhetsskatt m. m.)

Utskottets hemställan bifölls med 162 röster mot 149 för reservation 1 av Knut Wachtmeister m. fl.

Mom. 4 (realränteskatt)

Utskottets hemställan bifölls med 294 röster mot 17 för reservation 2 av Paul Lestander.

Prot. 1986/87:79
4 mars 1987

Meddelande om frågor

7 § Föredrogs
skatteutskottets betänkanden
1986/87:22 om hundskatten,
1986/87:24 om dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Irland (prop.
1986/87:77),

justitieutskottets betänkanden
1986/87:16 om anslag till statsrådsberedningen m. m. (prop. 1986/87:100
delvis);
1986/87:17 om anslag till justitiekanslern (prop. 1986/87:100 delvis),
1986/87:18 om anslag till Svensk författningssamling m. m. (prop.
1986/87:100 delvis) samt

utbildningsutskottets betänkande
1986/87:9 om anslag till utbildningsdepartementet, m. m. (prop. 1986/87:100
delvis).

Kammaren biföll vad utskotten i dessa betänkanden hemställt.

8 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framstälts

den 3 mars

1986/87:406 av *Jan Hyttring* (c) till bostadsministern om åtgärder mot
marginaleffekter av förslaget om ungdomsbostadsstöd:

Förslaget om ungdomsbostadsstöd ger orimliga marginaleffekter. För en student som tjänat 26 000 kr. beskattas extra inkomst med 35 % och studiemedlen avtrappas med 50 % av inkomsten. Ungdomsbostadsstödet föreslås trappas av med 33 % efter en inkomst på 26 000 kr. Tillsammans skapar detta en marginaleffekt på 118 %, dvs. av 5 000 kr. i inkomst går 6 000 kr. tillbaka till staten.

Eftersom det förefaller orimligt att man skall få betala för att arbeta vill jag fråga om statsrådet avser att vidta några åtgärder för att motverka denna marginaleffekt.

1986/87:407 av *Margareta Hemmingsson* (s) till försvarsministern om samkörningen av värnpliktsregister med visst annat persondataregister:

Inskrivningen syftar till att bedöma den värnpliktiges förmåga att genomföra och tillgodogöra sig värnpliktsutbildning och att kunna lösa uppgifter i krigsorganisationen under beredskap i krig.

Inskrivningsprövningen bör ses som en angelägenhet endast mellan den berörde värnpliktige och värnpliktsverket. Allmänhetens, och särskilt de värnpliktigas, förtroende är av avgörande betydelse för kvaliteten i prövningarna och därmed för kvaliteten i uttagningarna.

Om de prövande upplever en risk att bli registrerade, och på grund av detta undanhåller eller utelämnar information om vad de upplever som känsliga frågor angående sig själva, kan bedömningarna under inskrivningen bli helt felaktiga.

Ett värnpliktsregister över 50 000 män som mönstrade 1969/70 har samkörts med socialstyrelsens känsliga register över personer i sluten psykiatrisk vård, utan att de berörda har informerats.

Avser försvarsministern ta några initiativ för att förhindra en upprepning av det inträffade?

9 § Kammaren åtskildes kl. 10.49.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Olof Marcusson